Työ- ja elinkeinoministeriö Neuvostoraportti EU/9/2024-TEM-55

Holm Mikko 19.9.2024

Raportti; epävirallinen kuluttaja-asioita hoitavien ministereiden kokous 19.4.2024, Bryssel, Belgia

Kokous

Epävirallinen kuluttaja-asioita hoitavien ministereiden kokous 19.4.2024

EU:n kuluttaja-asioita hoitavat ministerit kokoontuivat epäviralliseen kokoukseen Brysseliin 19.4.2024 puheenjohtajamaa Belgian kutsusta.

**Kokouksen tarkoituksena oli vaihtaa näkemyksiä digitalisaation aiheuttamista seurauksista ja uusista haasteista kuluttajansuojalle sisämarkkinoilla. Keskusteluissa keskityttiin muun muassa tiettyihin uusiin liiketoimintamalleihin, joita kuluttajat kohtaavat digitalisoituvassa maailmassa sekä oikeudenmukaisten ja tehokkaiden sisämarkkinoiden tarpeeseen sekä kuluttajille
että elinkeinonharjoittajille.**

Kokouksessa ei tehty päätöksiä. Keskustelu on tarkoitettu toimimaan yhtenä vaikuttamisväylänä uuden komission viisivuotiskauteen valmistautumisessa.

Tuleva puheenjohtajamaa Unkari ei järjestä epävirallista kuluttaja-asioista vastaavien ministereiden kokousta.

1. Oikeudenmukaiset sisämarkkinat

Oikeudenmukaisia sisämarkkinoita koskevassa keskustelussa jäsenvaltiot esittivät näkemyksiään kolmesta eri teemasta. Teemat koskivat käytettyjen ajoneuvojen kaupan yhteydessä annettavaa informaatiota, kuluttajasuojalainsäädännön toimeenpanon toimivuutta sekä kuluttajien mahdollisuutta taloudelliseen osallisuuteen erityisesti digitaalisessa toimintaympäristössä. Näkemyksiä esitettiin muun muassa siitä, ovatko kansalliset keinot riittäviä, kun puututaan suurten monikansallisten yritysten laittomiin kaupallisiin käytäntöihin vai pitäisikö komissiolle antaa valtuudet puuttua kuluttajansuojalainsäädännön erityisiin EU-tason rikkomuksiin. Lisäksi keskusteltiin peruspankkipalvelujen säilyttämisestä ja digitaalisen euron käyttöönotosta.

Jäsenvaltioiden näkemykset vaihtelivat erityisesti sen osalta, onko haasteisiin puututtava uudella EU-tason sääntelyllä vai olemassa olevan sääntelyn toimeenpanoa tehostamalla. Myös komission roolista laajojen kuluttajansuojalainsäädännön rikkomustapauksissa esitettiin niin ikään toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Osa jäsenvaltioista kannattaa komission laajempaa toimivaltaa em. tyyppisissä rikkomuksissa. Osa jäsenvaltioista taas suhtautu pidättyvästi komission laajempaan toimivaltaan.

Suomi painotti tarvetta arvioida huolellisesti säädösmuutosten tarpeellisuus ja vaikuttavuus. Suomi korosti, että jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja komission toimivaltojen on oltava tasapainossa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä mahdollisiin uusiin komission tutkinta- ja rangaistustoimivaltuuksiin. Lisäksi Suomi painotti peruspankkipalvelujen saavutettavuuden merkitystä ja sitä, että digitaalinen euro voi suotuisalla tavalla lisätä kilpailua vähittäispankkipalveluissa.

2. Digitaalinen siirtymä

Digitaalista siirtymää koskevassa keskustelussa jäsenvaltiot esittivät näkemyksiään kolmesta eri teemasta, jotka koskivat kestävää verkkokaupankäyntiä, kuluttajansuojaa tekoälyn aikakaudella sekä kuluttajan heikkoa asemaa digitaalisella aikakaudella, erityisesti vaikuttajamarkkinoinnin näkökulmasta. Kestävän verkkokaupankäynnin yhteydessä näkemyksiä esitettiin myös tavaroiden kuljetus- ja palautuskäytäntöjen kehittämisestä kestävämpään suuntaan. Jotkin jäsenvaltiot painottivat erityisesti hintapersonoinnin haittoja sekä niin sanottujen pimeiden käytänteiden vahingollisuutta ja tarvetta puuttua asiaan EU-tason lainsäädännöllä. Lisäksi jäsenvaltioiden nostivat esiin tarpeen puuttua vaikuttajamarkkinointiin EU-tasolla.

Suomi korosti tarvetta huolellisesti etukäteen arvioida uuden EU-lainsäädännön tarvetta ja vaikutuksia. Suomi painotti muun muassa sitä, että kuluttajansuojasta huolehtimisen lisäksi on varmistettava, ettei sääntelyllä vaaranneta digitaalisten markkinoiden kehittymistä ja innovaatioiden syntymistä. Suomi alleviivasi myös ministerikokousta edeltäneessä kuluttajapolitiikan toimijoiden kokouksessa tekoälyalan yrityksiltä kuultua viestiä siitä, että tulevaisuuden ennustaminen nopeasti kehittyvällä toimialalla on mahdotonta, minkä vuoksi uutta sääntelyäkin on asetettava harkiten. Suomi painotti myös sitä, että on tärkeää löytää toimivia keinoja kestävän kulutuksen lisäämiseksi ja ympäristön kannalta haitalliseen kulutuskäyttäytymisen puuttumiseksi.

Kokouksen jälkeen puheenjohtajamaa Belgia esitti yhteenvedon käydystä keskustelusta. Komissio kiitti jäsenvaltioita aktiivisesta osallistumisesta. Uuden komission tehtävänä on linjata muun muassa se, laaditaanko vuonna 2025 päättyvälle EU:n kuluttajapoliittiselle ohjelmalle jatkoa. EU:n kuluttajaviranomaisten yhteistyöasetuksen uudistamista on valmisteltu komissiossa mutta on epätodennäköistä, että uudistus annettaisiin tämän komission toimikaudella.

Kokouksen marginaaleissa tuli esiin, että tuleva puheenjohtajamaa Unkari ei järjestä vastaavaa kuluttaja-asioista vastaavien ministereiden kokousta.

Suomen edustajat

Hallitusneuvos Mikko Holm (TEM)
Lainsäädäntöneuvos, yksikönpäällikkö Katri Kummoinen (OM)